

Julkisten hankintojen avoimuus lisää suomalaisten luottamusta uutismediaan

Valtiovarainministeriössä valmisteilla oleva hanke kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon perustamisesta on Päätoimittajayhdistyksen mielestä monella tavoin tärkeä. Se parantaa median mahdollisuutta toteuttaa ydintehtäväänsä: vastuullista journalismia. Totuuteen pyrkivä journalismi auttaa yleisöä muodostamaan kuvaa yhteiskunnasta ja maailmasta.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite säätää julkisyhteisöjen ostolaskudata avoimesti ja keskitetysti julkaistavaksi ilman erillistä pyyntöä. Toteutuessaan tämä parantaa merkittävästi median mahdollisuuksia seurata valtion virastojen ja laitosten, kuntien, kuntayhtymien, erilaisten yhteishankintayksiköiden ja hyvinvointialueiden taloustietoja.

Uudistuksen myötä julkisia hankintoja tekevät organisaatiot toimittaisivat muun muassa hankintasopimus- ja ostolaskutietojaan Valtiokonttorin ylläpitämään kansalliseen julkisten hankintojen tietovarantoon. Näiden tietojen tulee olla kattavasti median käytössä.

Julkisiin hankintoihin valtiolla, kunnissa ja hyvinvointialueilla käytetään vuosittain noin 45 miljardia euroa. Tiedon avoimuus lisää olennaisesti hallinnon avoimuutta ja vähentää riskiä korruptioon ja harmaaseen talouteen. Investointi tietovarantoon ja sen avaaminen medialle maksaa itsensä takaisin julkisen talouden säästöinä, joita kulujen tarkempi seuranta ja analysointi tuottaa.

Julkisten varojen käytön nykyistä suurempi avoimuus tuo kansalaisten kaipaamaa läpivalaisua julkisten varojen käyttöön. Avoimuus lisää luottamusta demokratian toimivuuteen.

Median ammattitaidollaan kansantajuistama tieto auttaa merkittävästi kansalaisia ymmärtämään julkista taloutta. Tietojen julkisuus vähentää väärinkäytösten mahdollisuutta ja voi siten jopa vähentää yhteiskunnan kustannuksia.

Suomalaisten luottamus uutisiin on yhä vakaata ja maailman kärkeä. Oxfordin yliopiston Reuters-instituutin Digital News Report 2024 -kyselytutkimuksen mukaan Suomessa 75 prosenttia aikuisväestöstä luottaa itse seuraamiinsa uutisiin. Tätä luottamusta kunnioittaen suomalainen uutismedia haluaa palvella yleisöjään mahdollisimman hyvin. Kansallinen julkisten hankintojen tietovaranto on merkittävä apu tämän palvelutehtävän käytännön toteuttamisessa.